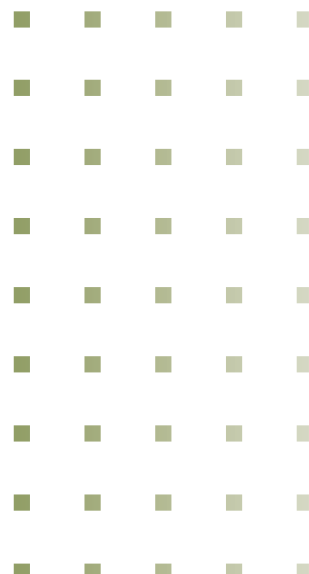

Šola za ravnatelje

XXII. STROKOVNO SREČANJE RAVNATELJIC IN
RAVNATELJEV OSNOVNEGA ŠOLSTVA

Gradivo za udeležence srečanja

Uredila: Petra Weissbacher

Izdala in založila: Šola za ravnatelje

Odgovorna oseba: Andrej Koren

Oblikovanje: B&S, d. o. o.

Tisk: Dravski tisk, d. o. o.

Naklada: 450

Kranj, 2013

© 2013 Šole za ravnatelje

Publikacija je financirana iz sredstev Evropskega socialnega sklada.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

Šola za ravnatelje

XXII. strokovno srečanje

RAVNATELJIC IN
RAVNATELJEV
OSNOVNEGA ŠOLSTVA

Gradivo za udeležence

11.-12. november 2013, Portorož

XXII. strokovno srečanje ravnateljic in ravnateljev osnovnega šolstva je financirano iz sredstev Evropskega socialnega sklada, projekta Vseživljenjsko učenje ravnateljev – usposabljanje za vodenje šol in vrtcev III.

PROGRAMSKI ODBOR

- Vlasta Poličnik, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
- Boris Zupančič, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
- Andrej Koren, Šola za ravnatelje

ORGANIZACIJSKI ODBOR

- Petra Weissbacher, Šola za ravnatelje
- Andrej Koren, Šola za ravnatelje
- Eva Valant, Šola za ravnatelje
- Tomaž Prelog, Šola za ravnatelje

Gradivo za udeležence

XXII. STROKOVNO SREČANJE
RAVNATELJIC IN RAVNATELJEV OSNOVNEGA ŠOLSTVA

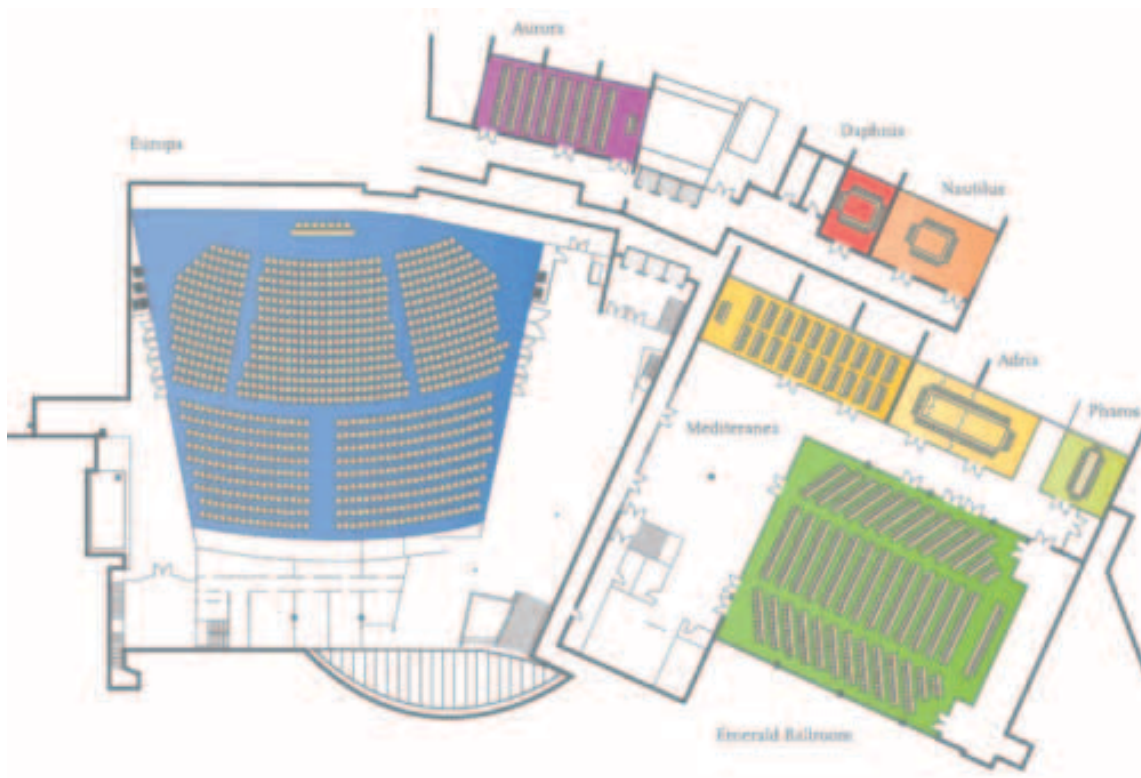
KAZALO

Tloris kongresnega centra	3
Program srečanja	4
Plenarna predavanja	6
Delavnice	28
Zapiski	46

TLORIS

Kongresni center Grand hotela Bernardin:

- dvorane v 11. nadstropju: Emerald, Mediteranea, Adria, Pharos
- dvorane v 12. nadstropju: Europa A-D

XXII. STROKOVNO SREČANJE
RAVNATELJIC IN RAVNATELJEV OSNOVNEGA ŠOLSTVA
Gradivo za udeležence

PROGRAM

Plenarna predavanja bodo potekala v dvorani Emerald v 11. nadstropju.

PONEDELJEK, 11. 11. 2013

11.00–11.30	Uvodni pozdrav in nagovor	dr. Jernej Pikalo , minister
11.30–12.30	Izobraževanje jutrišnjih državljanov: kakšno vlogo lahko odigrajo šole?	dr. Avril Keating , Inštitut za izobraževanje, Univerza v Londonu
12.30–14.00	Odmor	
14.00–15.00	Nadarjeni učenci v osnovni šoli – stanje in perspektive	dr. Mojca Juriševič , Pedagoška fakulteta, Univerza v Ljubljani
15.00–15.30	Odmor	
15.30–16.30	Delavnice	
16.30–16.45	Odmor	
16.45–17.45	Delavnice - ponovitev	
18.00	Svečana seja Združenja ravnateljic in ravnateljev osnovnega in glasbenega šolstva Slovenije	

TOREK, 12. 11. 2013

9.00–10.00	Delavnice – ponovitev	
10.00–10.15	Odmor	
10.15–11.15	Delavnice – ponovitev	
11.15–11.45	Odmor	
11.45–12.15	Opolnomočenje učencev z izboljšanjem bralne pismenosti in dostopa do znanja	dr. Fani Nolimal , Zavod RS za šolstvo
12.15–12.45	Slovenske ljudske šege, pesmi in pripovedi v šolskih klopih	Dušica Kunaver
12.45–13.00	Odmor	
13.00–13.30	Predstavitev študije omrežja Eurydice: Državlanska vzgoja v Evropi	Tanja Taštanoska in Saša Ambrožič Deleja , Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
13.30–14.30	Okrogla miza Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport	Aljuš Pertinač , državni sekretar, mag. Vlasta Poličnik , v. d. generalne direktorice Direktorata za predšolsko vzgojo in osnovno šolstvo, Boris Zupančič , vodja Sektorja za osnovno šolstvo

Delavnice

Delavnice bodo štirikrat ponovljene:

- ponedeljek, 11. november 2013: 15.30–16.30 in 16.45–17.45
- torek, 12. november 2013: 9.00–10.00 in 10.15–11.15

Delavnica za glasbene šole bo potekala le v torek, 12. novembra 2013, od 15.30 do 17.45.

V času delavnic bodo na **vprašanja o delu z otroki s posebnimi potrebami** odgovarjale mag. Polona Šoln Vrbinc, Nives Molan in dr. Manica Jakič Brezočnik, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Našli jih boste v dvorani Pharos v 11. nadstropju.

Dvorana	Delavnica	Izvajalci
11. nadstropje		
Emerald	Podpora vodenju osnovnih in glasbenih šol	mag. Vlasta Poličnik in Boris Zupančič , Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
Adria	Poklic: učitelj	mag. Darinka Cankar in Beba Adamič Tomič , Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
Mediterranea	Skozi kulturo o aktivnem državljanstvu	mag. Barbara Hanuš , Zala Dobovšek , dr. Helena Rožman , mag. Nataša Bucik , Ministrstvo za kulturo
12. nadstropje		
Europa A	Nacionalno preverjanje znanja: prehod na e-vrednotenje in razmislek o šolskem ocenjevanju	dr. Andrejka Slavec Gornik in dr. Darko Zupanc , Državni izpitni center
Europa B	Delavnica za glasbene šole	Marija Gregorc , Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
Europa C	Vloga ravnatelja za spodbujanje strategij branja za uspešno učenje	dr. Nataša Potočnik in Brigita Rupar , Zavod RS za šolstvo
Europa D	Kako uspešno zadovoljevati raznovrstne potrebe učencev?	mag. Katica Pevec Semec , mag. Marta Novak , mag. Sonja Zajc , Zavod RS za šolstvo

PLENARNA PREDAVANJA

dr. **Avril Keating**, Inštitut za izobraževanje, Univerza v Londonu

IZOBRAŽEVANJE JUTRIŠNJIH DRŽAVLJANOV: KAKŠNO VLOGO LAHKO ODIGRAJO ŠOLE?

Državljanstvo in državljanska vzgoja sta se v zadnjih dvajsetih letih močno spremenila. V času ko so šole pripravljale učence za življenje in delo v njihovih nacionalnih državah, so se fizične in izobraževalne meje zaradi globalizacije, novih informacijsko-komunikacijskih tehnologij ter povečanih možnosti za potovanje in imigracijo zbrisale. Ti še vedno razvijajoči se fenomeni prinašajo številne nove priložnosti za učence in šole, vendar tudi izzive. V luči navedenega predavanje zasleduje tri cilje. Prvi cilj predavanja je prikazati, kako se v sodobnem kontekstu po Evropi razvijajo državljanski odnosi mladih ter osvetliti nekaj področij, ki predstavljajo izzive (še posebej na področjih glasovanja in prostovoljstva). Drugi cilj predavanja je podati pregled nekaterih razvojnih politik, ki se odvijajo na področju državljanske vzgoje po Evropi z namenom poskusa odgovora na omenjene izzive; ta del predavanja vključuje tako razpravo o politikah na evropski ravni kot tudi inovativne nacionalne politike. Tretji cilj predavanja je razpravljati o vlogi, ki jo lahko odigrajo šole in učitelji pri oblikovanju odnosov učencev do državljanstva ter izpostaviti edinstveni prispevek izobraževanja pri pripravljanju jutrišnjih državljanov.

XXII. STROKOVNO SREČANJE
RAVNATELJIC IN RAVNATELJEV OSNOVNEGA ŠOLSTVA
Gradivo za udeležence

+ Cilji

1. državljansko udejstvovanje mladih
2. razvoj evropske politike
3. vloga šol in učiteljev pri razvijanju državljanske zavesti

+ Kaj je državljanstvo?

- Koncept ima dolgo zgodovino, soglasje o njegovem pomenu pa še ni doseženo.
- Široka definicija pravi, da gre za skupino pravil, ki urejajo odnos med posameznikom in javno sfero/ javnimi institucijami.
- Državljanstvo je primarno povezano s pravicami, dolžnostmi, identitetami in glasovanjem na volitvah.
- V praksi ima državljanstvo veliko razsežnosti.

+ Državljanstvo v krizi?

- V zgodnjih devetdesetih letih
 - padec berlinskega zidu in prehod v demokracijo v osrednji in vzhodni Evropi
 - pojav *alternativnih virov državljanstvih pravic in identitete* (npr. evropskih)
 - padajoča volilna udeležba (še posebej med mladimi)
- Novo stoletje je prineslo nove izzive
 - migracije, demografski premiki
 - širjenje skupin desničarskih skrajnežev
 - internet + tehnološki razvoj
 - nezaposlenost med mladimi in podaljšan prehod v odraslost

+ Upad državljanskega udejstvovanja med mladimi

- glasovanje na splošnih volitvah
- članstvo v političnih strankah
- zaupanje v politične institucije
- mladi so apatični?

+ Transformacija, ne kriza?

- glasovanje je upadlo, a je še vedno najpogostejša oblika sodelovanja
- večja verjetnost protestiranja, posebej na spletu (npr. peticije, bojkoti, demonstracije)
- v ZDA je udeležba v prostovoljnih dejavnostih večja kot pred 30 leti
- visoka stopnja evropske identitete in podpore evropskim vrednotam (kot sta enakost, prosti gibanje)
- veliko razlik med državani

Drugi del:

Odnos med
državljanstvom in
izobraževanjem

Reforma izobraževanja

- eksplozija interesa za državljansko izobraževanje – v političnih in akademskih krogih
- nove teorije, politike in izobraževalne iniciative
- veliko reform učnih načrtov, sprememb učbenikov in priložnosti za razvoj učiteljev

Panevropske aktivnosti

- Svet Evrope
 - izobraževanje za *demokratsko* državljanstvo in človekove pravice (EDCHR)
- Evropska unija
 - 2008 ogrodje kompetenc

+

Izobraževanje = državljanstvo

15

■ vse izobraževanje = državljanstvo

■ državljani z boljšo izobrazbo = večja verjetnost glasovanja, prostovoljstva

■ razlike v dostopnosti izobraževanja/rezultatih = vseživljenjski vpliv na vedenje in odnose državljanov

+

Državljanstvo v učnem načrtu

16

■ Poučevanje skozi različne predmete

- državljanska vzgoja
- družbene vede
- politična vzgoja
- zgodovina
- geografija
- sociologija ipd.

■ ima pozitiven vpliv na državljansko učinkovitost, sodelovanje in znanje

+

Državlјanska kultura v šoli

16

■ prenos vrednot in norm tako skozi skriti učni načrt kot skozi formalni kurikulum

■ demokratično vzdušje v šoli

■ učenje z zgledom

+ Prenos državljanstva v prakso

■ Zagotavljanje priložnosti za sodelovanje

- vodstvene strukture v šoli – npr. šolaki svet
- sodelovanje skupnosti
- zbiranje denarja za dobrodelne namene

■ Sodelovanje v adolescenci napoveduje sodelovanje v odraslosti.

Tretji del

Nove politike in prakse v državljanski vzgoji – panevropska perspektiva

+ Od državne vzgoje do državljanske vzgoje ...

■ Ključne lastnosti državljanske vzgoje

- veliko vsebine, osredotočenost na znanje
- didaktično učenje
- minimalno sodelovanje posameznih državljanov (*glasovanje, prostovoljstvo, dobra dela*)
- ključne vrednote: patriotizem, lojalnost narodu
- osredotočenost na narodno državo, nacionalne institucije, ipd.
- ne le promocija patriotizma, tudi izločanje drugih

+ Državlјanska vzgoja

- manj poudarka na preizkušanju znanja ... več na spretnostih, sposobnostih, politični pismenosti
- manj učenja na pamet ... več aktivnega učenja in kritičnega mišljenja
- aktivno sodelovanje posameznih državlјanov (glasovanje, prostovolјstvo, v šoli + odločitve lokalne politike (npr. v šolskih svetih))

+ Ključne spretnosti

- politična pismenost
- kritično mišljenje
- reševanje težav brez konflikta
- javni diskurz in komunikacija
- medkulturna komunikacija
- v zadnjem času se v politiko dodajata tudi finančna pismenost in digitalno državlјanstvo

+ Ključne vrednote

- spoštovanje demokracije in človekovih pravic
- toleranca in enakopravnost
- solidarnost in vzajemnost
- odgovornost
- pripravljenost za sodelovanje v svoji skupnosti/skupnostih

+ Izobraževanje za nacionalno identiteto?

- še vedno pomembno
- patriotizem/nacionalna identiteta sta določena na novo
- sedaj sta bolj inkluzivna
- toleranca in odprtost = sedaj pomemben del patriotizma

+ Številne prekrivajoče se identitete

Četrto del

Veliki državljanski eksperiment – ugotovitve presoje učnega načrta v Angliji

+ Državlјanska vzgoja v Angliji

- predstavljena kot obvezen predmet za srednje šole v Angliji v letu 2002 (Škotska, Wales in Severna Irsko imajo svoje politike)
- pomemben premik v politiki – potrebna velika sprememba kulture
- sedaj del široke palete politik za promocijo javne prenove in sodelovanja, tako med mladimi kot odraslimi

+ Cilji učnega načrta: 2001

+ Pristop v celotni šoli

+ Različni modeli prenosa

- ni v obliki tradicionalnega predmeta v učnem načrtu (npr. eno uro na teden)
- politika 'nežnega dotika' s strani vlade
- šole oblikujejo svoje lastne priložnosti za poučevanje in prevzamejo pristop, ki najbolj ustreza okoliščinam in potrebam posamezne šole

+ Deset let kasneje ...

- Šole so sprejele različne modele prenosa:
 - 'diskretno' poučevanje
 - povezani predmeti (npr. povezovanje državlanske in verske vzgoje)
 - poučevanje preko celotnega učnega načrta
 - dogodki v obliki združenega urnika (npr. teden državljanstva)
 - pristop za celotno šolo (zbori)

+ Ne le v učilnici ...

- **Veliko** več priložnosti v šolah za glas učencev in sodelovanje v sprejemanju odločitev glede šole.
 - Večina šol ima sedaj svet učencev.
 - Številne izvajajo raziskave in posvete z učenci.
 - Ponudba obšolskih aktivnosti je širša.
 - V nekaterih šolah učenci sodelujejo v šolskih odborih.

+ Toda nekateri izzivi še ostajajo ...

- Nekateri učitelji niso prejeli potrebnega usposabljanja.
- Učitelji imajo težave s poučevanjem političnih in pravnih tem.
- Šole so razširile priložnosti za sodelovanje učencev, a učenci niso pokazali velikega zanimanja.

30

+ Več izzivov ...

- Demokratična šolska kultura – le vaja v risanju kljukic?
- V nekaterih šolah poučevanje državljanstva ni prioriteta – učenci ne prejemajo državljske vzgoje, ki si jo zaslužijo.

31

+ Nekaj nasvetov ...

1. Oblikujte ločen predmet v učnem načrtu s formalnim, a fleksibilnim predmetnikom.
2. Zagotovite usposabljanje za učitelje in trajno strokovno izpopolnjevanje.
3. Preverite, ali so državni preizkusi obvezni.
4. Zagotovite podporo oblikovalcev politik in višjega vodstva v šoli.
5. Razširite možnosti učencev za aktivno sodelovanje znotraj in zunaj šole.

32

+ Novo državljanstvo za učni načrt 2014

- več poudarka na politično znanje in politično pismenost
- več poudarka na zakon, pravni sistem in pravice
- manj poudarka na identitete/vrednote
- uvajanje finančne pismenosti – a v dokaj omejenem obsegu

+ Četrty del:

Komentarji in zaključki

+ Zaključki

- Državljanstvo je pomembno, kompleksno in se nenehno spreminja.
- Vrednote, vedenje in odnos državljanov ni podedovan, temveč priučen.
- Šole igrajo pomembno vlogo v tem procesu učenja, tako posredno kot neposredno.
- Posebej je potrebno paziti na enakovrednost vnosov in iznosov.

+ Prihodnji in trajni izzivi za šole, družbe in državljane

- politično udejstvovanje – glasovanje
- enakopravnost in vključevanje
- digitalno državljanstvo in varnost
- finančna pismenost

+ Več informacij ... dodatno branje

- *Državljska vzgoja v Evropi: Evropske politike, nacionalne prilagoditve in odnos mladih* (Palgrave, v tisku. Pričakovano spomladi 2014)
- ICCS evropsko poročilo o odnosu mladih (Kerr idr. 2010) in ICCS enciklopedija
- Eurydice poročilo o državljanski vzgoji v Evropi (2012)

+ Več informacij ... pomoč pri poučevanju

- Svet Evrope – spletna stran o izobraževanju za demokratično državljanstvo in človekove pravice:
 - plakati, letaki
 - smernice za učitelje
 - materiali in načrti ur v okviru programa Living for Democracy
- Center European Wergeland – posebej za priložnosti za dodatno strokovno izpopolnjevanje učiteljev

dr. Mojca Juriševič: Pedagoška fakulteta, Univerza v Ljubljani

NADARJENI UČENCI V OSNOVNI ŠOLI – STANJE IN PERSPEKTIVE

Osnovna teza predavanja je, da nadarjeni učenci za šolo predstavljajo izziv in problem hkrati. Medtem ko je *izziv* povezan s spodbujanjem učnega kapitala (nadarjenih) učencev – s prepoznavanjem njihovih učnih potreb in spodbujanjem zdravega osebnostnega razvoja ter uresničevanjem inkluzivnega pedagoškega pristopa – in večanjem strokovnega kapitala učiteljev in drugih strokovnih delavcev na področju vzgoje in izobraževanja, se *problem* nanaša na obstoječi kontekst in koncept šole. Misliti ga je zato mogoče večplastno, saj je lahko povezan z odgovori na različna vprašanja, kot denimo: Kako smo naravnani do nadarjenosti in izobraževanja nadarjenih učencev? Kako razumemo nadarjenost in kriterije za prepoznavanje nadarjenih učencev? Kako dobro (pre)poznavamo učne potrebe nadarjenih učencev? Kako smo kompetentni za delo z nadarjenimi učenci v šoli? Kako, kdaj in v kolikšni meri lahko v šoli prilagajamo poučevanje potrebam nadarjenih učencev? Kdo (lahko) sodeluje pri izobraževanju nadarjenih učencev? Kakšni so učinki obravnave nadarjenih učencev v šoli?

Nadarjeni učenci si v šoli ne želijo biti nič posebnega, želijo pa si početi kaj posebnega, je temeljno sporočilo raziskave, ki smo jo na Pedagoški fakulteti Univerze v Ljubljani izvedli v lanskem šolskem letu. Njen namen je bil ugotoviti, kakšno je dejansko stanje na področju obravnave nadarjenih učencev v osnovni in srednji šoli. Med sodelujočimi v omenjeni raziskavi so bili tudi 104 ravnatelji osnovnih šol, zato bomo med predavanjem izpostavljeno problematiko osvetlili z njihovega zornega kota ter različnih možnosti vplivanja s položaja vodenja šole. Zdi se namreč, da programski dokument, po katerem že vrsto let poteka prepoznavanje in delo z identificiranimi nadarjenimi učenci v osnovni šoli, vsebinsko in organizacijsko poka po šivih in na izvedbeni ravni kaže na določene težave in/ali pomanjkljivosti, ki jih je treba v dobro izobraževanja (nadarjenih) učencev čim prej natančno preučiti, nato pa tudi odpraviti ter poskrbeti za smiselno, učinkovito in kontinuirano izobraževanje nadarjenih učencev v prihodnje.

OPOLNOMOČENJE UČENCEV Z IZBOLJŠANJEM BRALNE PISMENOSTI IN DOSTOPA DO ZNANJA

Zavod RS za šolstvo je z 31. oktobrom 2013 zaključil dvoletni projekt *Opolnomočenje učencev z izboljšanjem bralne pismenosti in dostopa do znanja*, ki je bil financiran s strani pristojnega ministrstva in Evropskega socialnega sklada. Namen projekta, v katerem je sodelovalo 42 osnovnih šol, je bil prispevati k zagotavljanju enakih izobraževalnih možnosti, izboljšanju dostopa do kakovostnega izobraževanja, integraciji učinkovitih didaktičnih strategij za doseganje višjih ravni bralne pismenosti v okviru formalnega izobraževanja in s tem prispevati k uresničevanju nacionalne strategije za razvoj pismenosti. Za namen realizacije ciljev projekta je zavod organiziral številna (centralna in šolska) strokovna usposabljanja ter na sodelujočih šolah spodbujal razvoj učnega okolja, ki je občutljivo za individualne razlike učencev, sledi aktualnim, socialnokonstruktivističnim didaktičnim trendom, medpredmetnemu povezovanju, formativnemu spremljanju procesa učenja in jasnim teoretskim izhodiščem ter usmeritvam za razvoj bralne pismenosti.

V prispevku bomo predstavili (1) nevralgična področja, ki smo jih želeli s projektom izboljšati, (2) model vodenja, usmerjanja in strokovne podpore šolam, (3) teoretska izhodišča, na katerih je delo v projektu temeljilo, (4) ključne empirične ugotovitve in dosežke, vključno s strokovno ponudbo, instrumenti spremljanja in evalvacije.

[illegible]

SLOVENSKE LJUDSKE ŠEGE, PESMI IN PRIPOVEDI V ŠOLSKIH KLOPEH

NEIZMERNO BOGASTVO SLOVENSKEGA LJUDSKEGA IZROČILA

Slovensko ljudsko izročilo je tista vrednota, ki je ohranila naš narod slovenski kljub tisočletju tlačanstva tujim gospodarjem, kljub stoletjem turških vpadov in kmečkih puntov, kljub vsem vojnám in vsemu hudemu, kar je naš narod preživel v preteklih stoletjih. Naša dežela je previharila vsa ta trda stoletja in pri tem ohranila svoj jezik in ustvarila neizmerno bogastvo ljudske dediščine. Pri nas ima vsaka vas svoj glas.

Danes, ko pripadamo evropski skupnosti narodov, bi se morali samozavestno zavedati dragocenosti, ki jih mi prinašamo v skupni evropski prostor. Če bi Evropa želela videti Evropo, naj jo pride k nam pogledat! Tu pri nas so še žive korenine prastarih šeg, tistih, ki so pred tisočletji družile Evropo. V davnih dneh, še preden so se evropski jeziki delili na slovanske, romanske in germanske jezike, je bila Evropa skupni jezikovni in kulturni prostor. Iz tistih davnih dni smo v naši deželi ohranili vrsto šeg v njihovi prastari podobi. Pri nas še poznamo pehtro babo, zimo nam odženejo kurenti, pomlad nam prinese zeleni Jurij, naslednik davnega poganskega Vesnika. Tudi kresovanje, praznik starega sončnega boga, je pri nas še živa ljudska šega.

Šele traktor je izrinil stoletja stare nepisane zakone iz starosvetne slovenske vasi. Naša vas je do tedaj dihala skupaj. Ob žetvi so vsi vaščani želi na eni njivi, ob košnji so vsi kosili na enem travniku. Svatba je bila veselje za vso vas, a pogreb žalost za vso vas.

Poleg bogastva šeg naša ljudska zakladnica hrani desettisoče pesmi in pripovedi.

V svojih pripovedih naše ljudstvo odgovarja na vprašanja o nastanku naše dežele. Blejsko jezero so napolnile gorske vile. V Cerkniskem jezeru je nekoč prebival dobri povodni mož, Šmarno goro je zgradil velikan Hrust, goro Špik je ukazal graditi velikan Ledeneč. Kako veliki so bili ti velikani, lahko danes vidimo, če se zazremo v obraz Ajdovske deklice na Vršiču. Naša dežela je bila nekoč polna skrivnostnih poganskih bitij, ki so se vključevala v življenje naše vasi. Če je predica v pohorskih vaseh pridno predla, so jo pohorske vile nagradile s klopko niti, ki ni imela konca. Rudarjem so gorski škrti kazali bogate žile rude. Pijancem je grozila divja jaga, skopuhe pa je preganjalo skrivnostno bitje z imenom Netek.

Naše ljudstvo je v svojih pripovedih zabeležilo tudi zgodovinska dogajanja in v pripovedih iskalo pravičnost. Mnogi kruti graščaki in zlobne grajske gospe se še danes, zakleti v kače, plazijo po ruševinah svojih gradov in milo prosijo kakega pastirčka, da jih reši prekletstva. Dobri, pravični kralj Matjaž pa ni umrl. On spi v gori Peci in brada se mu ovija okrog kamnite mize. Kralj Matjaž ne sme umreti. Z njim živi tudi upanje in vera v zmago pravice. Ne le kralj Matjaž, tudi Peter Klepec in Miklova Zala so kot svetli ljudski junaki zrasli v temnih turških časih.

Tisoč let po legendarni Karantaniji je naš narod dosegel samostojnost ter dobil lastno državo. Vendar v prihodnost bomo stopali samozavestno in varno le, če bomo znali v globalizirani svet stopiti kot narod, ki se zaveda svojih vrednot. Če bi tujec vprašal, kje je Slovenija, bi mu lahko dali naslednje odgovore:

- Tam, kjer je bila najdena najstarejša piščal na svetu.
- Tam, kjer je bilo najdeno najstarejše kolo na svetu.
- Tam, kjer je pred tisočletji bilo križišče evropskih magistral: Baltik-Jadran, Črno morje-Donava-Sava-Ljubljana-Jadran.
- Tam, kjer prestolnica lahko dokumentira zgodovino od kamenodobnih mostiščarjev naprej.

Še marsikaj bi o naši domovini lahko povedali tujcu, kar bi tudi nam samim dvignilo samozavest.

LJUDSKA DEDIŠČINA – DOTA ZA PRIHODNOST

Toliko ljudskih pripovedi, šeg, pesmi, pregovorov in rekov, kot jih je v stoletjih ustvaril naš narod, najdemo le v malokateri deželi. Če imamo kaj zares vrednega, potem je to naša lepa dežela. Ob njenih lepotah si lahko odrežemo velik kos turističnega kruha, kar pomeni nova delovna mesta in dvig vsega gospodarstva. Za uspeh v turizmu pa je potrebna razpoznavnost v globaliziranem svetu.

Danes nimamo več svoje industrije, s katero bi nastopali v svetu, s kmetijstvom ne moremo biti konkurenčni, v turizmu pa imamo neizmerne možnosti. Naravnih lepot in kulturne dediščine je v naši deželi na pretek, na vsakem koraku. Koliko milijard so Angleži zaslužili s svojim kraljem Art-hurjem in Robinom Hoodom?! Kako dobro znajo Skandinavci voditi turiste po poteh skandinavskih sag in Nemci po poti renskih gradov! Kje pa so v slovenskem turizmu desetisoči slovenskih ljudskih pripovedi? Ali je pri nas kak hotel, v katerem bi gost ob pogledu na Julijce izvedel, da jih je razril Zlatorog s svojimi rogovi, da skrivnostna triglavska roža še danes raste na triglavskem pogorju, da je Zlatorogov bogati zaklad še danes skrit pod goro Bogatin ...

Pri tem pa bi ljudske pripovedi morale biti osrednja privlačnost v turistični stroki, vendar tu bi rabili ljudi, ki bi to znanje imeli. Vloga in usmeritev šole je zato za prihodnost našega naroda odločilnega pomena.

Kot primer vzemimo ljudske pripovedi o kralju Matjažu, o voditelju, o katerem je naše ljudstvo sa-njalo dolga stoletja. Upajmo, da bo znanost nekega dne dokazala, da naš ljudski junak, kralj Matjaž, ni bil ogrski vladar Matija Korvin, ampak kmet Matjaž, vodja koroškega kmečkega punta leta 1478. Koroška ljudska pripoved trdi, da je kralj Matjaž naše gore list. Tako trdi tudi pesnik Janez Menart v pesmi Kmečka zveza (Srednjeveške pridige in balade). Želimo mu verjeti. V času punta, ki ga je vodil kmet Matjaž, so v deželo vdrli Turki. Fevdalci so se povezali s Turki in skupaj z njimi premagali upor-ne kmete. Zadnji borci so se pod Matjaževim vodstvom zatekli v sotesko Ziljice. Če bi se uresničila vroča želja ljudstva, da bi se vsaj ti zadnji borci rešili iz obkoljene soteske in bežali po dolini Drave, bi jim gora Peca odprla svoje skale in jih sprejela v svoje varstvo. Tam naj bi spali še danes, vendar nekega dne se bodo prebudili in kralj Matjaž bo tedaj prinesel pravico na svet.

Ko bo kralj Matjaž kraljeval,

bo kmetič lahko kmetoval.

Prihodnost vsakega naroda se oblikuje v šolskih klopeh. Kakršno mladino danes vzgajamo v šolah, taka bo prihodnost našega naroda.

LJUDSKA DEDIŠČINA V ŠOLSKEM PREDMETNIKU

Vsak šolski predmet, vsak učitelj, bi moral v svoj učni program vključiti drobce iz neizmerno bogate za-kladnice ljudskega znanja. Ob tem, ko bi mladino učili ljubezni do svojega naroda, bi jo istočasno vzga-jali tudi v spoštovanju do drugih narodov. Le v medsebojnem spoštovanju je možno sožitje med narodi.

Dober učitelj poskuša biti dober dirigent in se pri tem zaveda, da mora igrati orkester, ne on. Morda je zato najbolje, da v ljudsko zakladnico učitelj napoti najprej učence, potem pa ob njihovih razisko-valnih nalogah ali referatih dodaja še svoje znanje.

Učitelj naj bi posameznim učencem ali skupinam učencev dal predloge, oni pa bi si sami izbrali na-slov, ki jih zanima pri posameznih predmetih. Ob naslovih nalog bodo učenci spoznali, da je ljudsko znanje nekaj tako širokega, da ga ni mogoče dati v "predal" ene znanosti ali enega šolskega pred-meta. Gozd, na primer, je izhodišče raziskovanja za gozdarja, biologa, kemika, ekonomista, zgodovi-narja, geografa, geologa Učenci naj tudi spoznajo, da je ljudsko znanje izhodišče vseh modernih znanosti in industrije – tekstilna industrija je zrasla iz znanja vaških predic in tkalcev, lesna industri-ja je zrasla iz vaških tesarjev in mizarjev, težka industrija je zrasla iz vaških kovačev.

V svojih raziskovalnih nalogah naj bi si učenci izbirali ljudsko gradivo predvsem iz okolice svojega domačega kraja. Mnoge osnovne šole po Sloveniji to delajo že vrsto let in izdajajo dragocena šolska glasila in celo knjige, v katerih objavljajo ljudske bisere svojih krajev. Vsa čast takim šolam, saj opravl-jajo nadvse dragoceno delo. Zapisujejo zgodbe, ki bi brez njihovega dela bile za vedno izgubljene.

Zavedati se moramo, da v današnjih dneh od nas odhajajo zadnji predstavniki starosvetne slovenske vasi – zadnji kosci, zadnje žanjice, zadnji mlatci, ki so mlatili s cepci. Danes so stari 80, 90 let.

Ljudsko znanje bi moralo danes vstopati v vse šolske predmete, da se stoletja stara vez, ki povezuje deda-očeta-vnuka, ne bi pretrgala.

Pri urah telovadbe bi učenci lahko zaplesali *Lepo Anko, Marko skače, Fruške, jabuke, slive* ali uprizorili ljudsko igro *Je kaj trden most?!*

Gospodinjski pouk v osnovni šoli bi našega učenca lahko obogatil s kulturo starega slovenskega doma, s prazničnostjo in slovesnostjo, ki jo je nekoč predstavljala miza, pokrita z belim prtom. Mladi bi morali poznati tudi najpomembnejše domače jedi, kot so potica, gibanica, idirijski žlikrofi in še marsikaj.

Ljudske pripovedi bi morali obravnavati v šolah tudi učitelji tujih jezikov, da bi usposobili učence, da bi znali tujcu predstaviti našo deželo. Zgodovino naše dežele lahko tujcu povemo v nizu ljudskih pripovedi. Ljudstvo se je vedno odzivalo na zgodovinska dogajanja – iz turške dobe izvirajo pripovedi o Turkih, iz fevdalne dobe pripovedi o graščakih, iz Napoleonovih časov pripovedi o Francozih ...

Pri iskanju virov za raziskovalne naloge bo učitelj morda napotil učence k zbirki *Pod lipo domačo*, ki bi lahko bila kot najenostavnejši vir gradiva za osnovnošolce. To zbirko sem pripravljala ob misli na šolsko mladino. V knjigah, kot so *Čar vode, Čar kamna, Čar kruha, Čar rastlin* in ostalih petnajst knjig te zbirke je zbrana precejšnja količina ljudskega znanja, predvsem pa so ob koncu vsake knjige navedeni naslovi knjig za nadaljnja raziskovanja. Zbirka *Pod lipo domačo* je zbirka preprosto napisanih knjig, ki naj bodo nekakšna »lestev« do bolj strokovnih knjig. Važno je, da mladino najprej navdušimo za poznavanje domačih biserov.

PREDLOGI NASLOVOV RAZISKOVALNIH NALOG pri slovenščini, zgodovini, zemljepisu, glasbi, likovnem pouku, tehničnem pouku, pri pouku tujih jezikov itd.

VODA V SLOVENSKEM LJUDSKEM IZROČILU

Že nekaj izhodišč kaže, koliko različnih poti vodi do poznavanja preproste, vsakdanje – vode!

Ljudske pripovedi o rekah, jezerih in gorah

Vile so se nekoč skrivale v meglicah ob vodi. V belih oblakih v visokih gorah so živele bele gorske žene.

V močvirju v bližini Emone je menda Jazon srečal neko strašno pošast in se boril z njo. To naj bi bil ljubljanski zmaj, ki ga danes vidimo v ljubljanskem grbu, Vrhnika pa je ohranila v svojem grbu Jazonovo ladjo Argo.

Blejsko jezero so z gorskimi vodami napolnile vile.

Cerkniško jezero je nastalo po nasvetu povodnega moža.

Ribniško jezero na Pohorju je na današnje mesto preselil pohorski povodni mož.

Nekdanje jezero v Matkovem kotu je odteklo, ker je zmaj pregrizel jez.

Potok Martuljek pod Martuljkovo gorsko skupino je ostanek hudobnega velikana z imenom Ledenec.

Presihajoč studenec v Logarski dolini ob skali Igli presiha zato, ker iz njega menda še danes pije velikan.

Pri gradnji crngrobske cerkve blizu Kranja so tlačani uporabljali vodo, ki jim jo je velikanka, Ajdovska deklica, prinašala iz Save.

Dobra vila v dolini Soče je pastirčku podarila zlato palico.

Solčavi so dale ime vile, ki so spokorjenemu graščaku pokazale slan studenec.

Črnomelj je dobil ime po mlinu skopuškega mlinarja, ki je samo »črno mlel« – mlel je le črno moko, ker vili z Gorjancev ni dal bele moke.

(Viri: *Čar vode, Ljubljanba v ljudski kroniki, Pripovedi pod lipo domačo, Slovenija – dežela legend ...*)

Voda – prinašalka sreče, zdravja in blagostanja v šegah starosvetne slovenske vasi

Novo leto: Novoletni darovi vodi – krašenje vodnjakov, darovanje sveč, potic in kruha ob studencih in potokih – da bi voda ostala čista.

Pust: Po mnogih naših krajih še danes zažigajo pusta ali kurenta ali pa ju mečejo v vodo. To pomeni – konec zime! Voda odnese zimo, temo, mraz.

Gregorjevo: Nekdaj so Tržični po vodi spuščali nasmoljene lesene oblance, danes pa *ladjice svetega Gregorja* spuščajo v mnogih krajih naše dežele ... Tako spuščajo luč v vodo, saj je dan na gregorjevo že mnogo daljši kot pozimi.

Velika noč: Ko se "zavezani" zvonovi na veliko soboto spet oglasijo, postane voda zdravilna. Umiivanje v studencu je dekletom prinašalo lepoto.

O veliki noči, o božiču in ob novem letu marsikje še danes z žegnano vodo žegnajo domove in polja – za srečo in blaginjo.

GOZD V SLOVENSKEM LJUDSKEM IZROČILU

Lipa, slovensko sveto drevo. Opiši tudi: zbor pod lipo, pesem pod lipo, ples pod lipo pravda pod lipo ... (Viri: Čar lesa, Najevska lipa, Šege in pesmi pod lipo domačo)

Les v slovenskih ljudskih šegah od lesene zibelke do lesene krste. (Vir: Čar lesa)

Slovenske ljudske lesene mojstrovine, ki segajo v svetovni vrh ljudskega stavbarstva: panjske končnice, suha roba, kozolec. (*Kozel je bil Perunu, bogu strele, posvečena žival. Kozolec je dobil ime od kozla. Še v sredi 19. stoletja so kmetje na kozolec pritrjevali drevesno rogovilo – kozlove rogove – in zanje zataknili snop žita – darilo za Peruna. Tako obdarjeni Perun ni metal strel na kozolec, ki ga je varoval njegov kozel.*)

Zlatorog – sveta žival, kralj Zlatorogovega kraljestva. (Vir: Anton Aškerc, Zlatorog)

Ljudske pesmi: o rastlinah, o živalih, o letnih časih, o gozdu ... (Vir: Šege in pesmi pod lipo domačo)

RASTLINE V SLOVENSKEM LJUDSKEM IZROČILU

Davnim slovanskim bogovom posvečene rastline: ajda, trta, perunika, netresk. (Vir: Čar rastlin)

Slovenski narodni šopek: nagelj, rožmarin, roženkravt. Poišči tudi ljudske pesmi o narodnem šopku. (Vir: Šege in pesmi pod lipo domačo)

Čarodejna moč kresnih rastlin: praprot, kresničje, šentjanževka. (Vir: Čar rastlin)

Naštevanja predlogov prav gotovo nikdar ne bi bilo konca.

SLOVENSKA LJUDSKA PESEM

Poskočna gorenjska pokrajina, polna visokih gora in nizkih dolin, visokih smrek, skakajočih slapov in skakajočih barv židane marele, je dežela poskočnih valčkov in polk.

Po odprti ravninski štajerski deželi tečeta počasni Mura in Drava, zato se bomo na široko Štajersko odpravili z veselo, široko pesmijo – Pojdem na Štajersko gledat kaj delajo ljubice tri.

V valoviti Beli Krajini, v deželi bele noše, belih hiš in belih brez, se zvoki domače pesmi zlijejo v valovito melodijo tople, mirne Kolpe in Krke. V Beli Krajini bomo zaplesali kolo skupaj z lepo Anko.

Učitelj glasbe je nadvse pomembna oseba na šoli, predvsem pa je pomemben šolski pevski zbor. Nihče ne zahteva od učitelja, da bi bil operni pevec, a saj to danes ob vsej tehniki tudi ni potrebno. Najbolj prijetna pa bo šolska ura, če bi učitelj v razredu našel kakega pevca, harmonikarja, kitarista

ali pianista, ki bo znal zapeti ali zaigrati kako domačo pesem. V razredu ne sme biti nobenih izgovorov, kdo ima posluh in kdo ne. Ljudska pesem izhaja iz ljudstva in je namenjena ljudstvu! Ljudska pesem je povsod doma in povsod vabi k petju. Kaj je pravzaprav ljudska pesem? Ljudska pesem je tista pesem, ki ji je ljudstvo pozabilo avtorja. Pogumno bomo zato zapeli pesem, ki jo je spesnil in uglasbil neki Kajžarjev Janez. Zapel je v veselju, v žalosti, ob delu, ob prazniku. Pesem mu je prinašala tolažbo in vedrino.

Ljudska pesem je doma povsod, v vseh krajih, je last vseh nas. Nihče si je pa ne more prilastiti. Dolenjci prepevajo, da

lepših fantov ni na svet,

kot so dolenski furmani ...

Gorenjci pa so prepričani, da

lepših fantov ni na svet,

kot so gorenjski furmani ...

V Ljubljani Trnovčani prepevajo:

Prelepi so trnovski fantje,

še lepše so Trnovčanke.

V Moravčah pa trdijo, da:

Prelepi so moravški fantje,

še lepše so Moravčanke.

S pesmijo šolska ura ne bo izgubila na času, ampak pridobila na prijetni in bogati vsebini. Tisto, kar hranimo v srcu, je mnogokrat pomembnejše od tistega, kar držimo v glavi. Domača pesem bi morala biti prisotna pri pouku vseh šolskih predmetov. Stotere in tisočere pesmi, ki jih hrani naš narod, so odraz življenja na naših tleh.

Domača pesem pripoveduje o zemlji, iz katere je zrasla, pripoveduje o lepoti dežele, zapomnila si je zgodovinske dogodke, pripoveduje o načinu življenja in mišljenja našega človeka. Pesem ujame ritem nekega dela, nežno izpoveduje ljubezen do ljubljene dekleta, povabi prijatelja na kozarček, razigrano se smeji ob igri in plesu, se žalostno poslavlja od vojaka ob njegovem odhodu od doma, tolaži ga v težkih dneh, žaluje ob pogrebu, razveseljuje ob urah veselja, opozarja na lepoto pomladi, na plašnost zajčka v gozdu in na prikupnost drobne rožice ob poti. Vzpodbuja ga v boju za svobodo, lajša trpljenje in vliva upanje v zmago. Vse to in še mnogo več dolgujemo naši pesmi, ki spremlja naš narod iz roda v rod in ga uči ljubiti deželo, ki je naša domovina. Nihče ne brani mladini, da bi živela z glasbo svoje dobe, vendar ob njej je še dovolj prostora za melodije, ki so zrasle iz naše domače zemlje. Ljudska pesem nima dokončne podobe. Spreminja se iz roda v rod, iz kraja v kraj. Njena lepota, vrednota in čar je ravno v tem, da živi, se spreminja, raste in se prilagaja življenju, tako kot narod in njegov jezik. Pesem, ki se je ohranila skozi stoletja in desetletja, je umetnina. Naša domača pesem je naša pristna, nezlagana podoba. Poznati jo moramo. Vsak narod mora poznati samega sebe, če hoče ohraniti svoj obraz in varno korakati v prihodnost.

ZAKLJUČNE MISLI

Moderna šola bi si morala prizadevati ne le za izobraževanje, včasih bi morali vsaj malo "razšolati šolo". Predvsem pa učitelji ne smemo pozabiti, da je šola vzgojno-izobraževalni zavod in da je vzgoja marsikdaj pomembnejša od izobrazbe. Nepravilnih glagolov, letnic in formul se lahko nauči tudi odrasel človek, nikdar več pa ni star 10, 11, 15 let – ko ima učitelj priložnost oblikovati njegovo osebnost. Ravno ob oblikovanju osebnosti igra domača pripoved pomembno vlogo. Koliko prelepih ur sem doživela na katedru ob pogledu na razred, ki je s pridržanim dihom poslušal pripoved o vilah v jami Vilenici in o Kamničanu Jermanu, ki je rešil oblegani Celovec pred Turki. Ko danes srečam

Ob koščku domačih vsebin bo moderna šola postala bolj topla, bolj domača in vsebinsko bogatejša. Učitelji dobro vemo, kako velik energetski naboj so šolarji v osnovni in srednji šoli. Mladi znajo zakuriti velik kres, vendar iskro za kres jim moramo dati mi, učitelji.

[illegible]

Tanja Taštanoska in Saša Ambrožič Deleja, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport

PREDSTAVITEV ŠTUDIJE OMREŽJA EURYDICE: DRŽAVLJANSKA VZGOJA V EVROPI

Omrežje Eurydice je ob evropskem letu državljanov izdalo novo primerjalno študijo o državljanski vzgoji v Evropi, ki jo v oktobru predstavljamo tudi v slovenskem prevodu. V predstavitvi študije bomo še posebno izpostavili vlogo ravnatelja pri vzpostavljanju institucionalne kulture ali klime, ki omogoča aktivno participacijo in izgradnjo socialnih in državljanskih kompetenc vseh udeležencev v vzgoji in izobraževanju.

XXII. STROKOVNO SREČANJE
RAVNATELJIC IN RAVNATELJEV OSNOVNEGA ŠOLSTVA
Gradivo za udeležence

mag. **Vlasta Poličnik** in **Boris Zupančič**, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport

Delavnico o vodenju osnovnih in glasbenih šol smo pripravili z namenom, da bi udeležence spodbudili k razmišljanju o izzivih vodenja šol, o tem, kaj je v praksi dobro in učinkovito ter kakšno podporo še potrebujejo in od koga jo pričakujejo. Njihova razmišljanja in predlogi bodo naše vodilo pri oblikovanju strategije za podporo vodenju šol.

[illegible]

mag. **Darinka Cankar** in **Beba Adamič Tomič**, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport

POKLIC: UČITELJ

Kdaj se začne poklicna pot posameznika? Z odločitvijo o izbiri smeri študija ali s prvim delovnim dnevom v izbranem poklicu?

Delavnica bo skušala osvetliti karierno pot strokovnega delavca v šoli od izbire študijske poti preko pridobitve poklicne kvalifikacije z uspešno opravljenim strokovnim izpitom in samostojnim vstopom v razred. Profesionalni razvoj šole ni mogoč brez posebne skrbi za karierni razvoj vsakega posameznega učitelja, le-ta pa svoje poklicne kompetence lahko krepí le z nenehnim vseživljenjskim izobraževanjem in usposabljanjem.

Kakšno izobraževalno politiko izbirati, da bodo strokovni delavci in ravnatelji v šolah lahko uspešno opravljali svoje delo, da bodo pri tem zadovoljni in profesionalno izpolnjeni, da bodo ustrezno nagrajeni, da bodo dobri mentorji in dober zgled za mlajše kolege? Da bodo vsi poklici v šoli v širši skupnosti imeli veljavo, kakršno si zaslužijo ...

mag. **Barbara Hanuš**, **Zala Dobovšek**, dr. **Helena Rožman** in mag. **Nataša Bucik**

SKOZI KULTURO O AKTIVNEM DRŽAVLJANSTVU

Udeleženci delavnice bodo spoznali različne vsebine s posameznih področij kulture o aktivnem državljanstvu, domovinski kulturi in etiki. Predstavili bomo možnosti vključevanja kulturnih vsebin (knjig, lutkovnih in gledaliških predstav, filmov, razstav v muzejih ...) v vzgojo in izobraževanje na tem področju, posebno pozornost pa bomo namenili aktivni vlogi (participaciji) otrok in mladih ter predstavili vsebine, ki so lahko izziv za pogovore in delavnice z učenci v osnovni šoli.

Strokovnjaki na različnih področjih poudarjajo pomen vzgoje otrok in mladih za aktivno državljanstvo. Če jih želimo usmeriti k participaciji za aktivno državljanstvo, razvijati njihovo kritično mišljenje, razvijati njihove vrednote, jih spodbujati k dejavni udeležbi v družbi, jim moramo vse to na primeren način približati tako v vzgojno-izobraževalnem sistemu kot tudi družbi kot celoti. Pri tem je ključno poiskati pristope, ki mlade spodbujajo k lastni aktivnosti, so zanje zanimivi in čim bolj raznoliki.

Če pričakujemo od otrok in mladih aktivno udeležbo in udejstvovanje v skupnosti, jim moramo omogočiti, da se tega naučijo, in pomembno je pričeti že zelo zgodaj. Mladi naj si krepijo vedenje o lastni državi in njeni kulturi, spoznavajo večkulturnost in razvijajo strpnost. Kakovostne kulturne vsebine z različnih področij kulture – glasbe, bralne kulture, filma, likovne umetnosti, gledališča, plesa ter kulturne dediščine – so nam pri tem v veliko pomoč.

Na delavnici bomo spoznali, kako lahko učenci ob skrbno izbranem knjižnem gradivu spoznava-
jo slovenske ustvarjalce za otroke in mladino, Slovenijo in njeno kulturno dediščino. Pokazali vam
bomo, kako se s knjigami lotevamo tematik, kot sta večkulturnost in večjezičnost, kako lahko učence
učimo opazovati razlike v jezikih in kulturah ter iskati to, kar povezuje na primer evropske narode.

Cilj državljanske vzgoje je razvijati določene vrednote, odnose in ravnanja. Ta vzgoja vključuje učenje
o spoštovanju in medsebojnem razumevanju. Poudarjeno je kritično mišljenje in prav dobra zgodba
(zapisana v knjigi ali posneta na filmu, uprizorjena na odru) je priložnost, da damo vsakemu posame-
zniku možnost, da izrazi svoje mnenje in se opredeli do problemov, ravnanj literarnih likov, razpleta
ipd. Tema Tedna otroka 2013 je bila *Kako je biti otrok v današnji družbi*, učence smo spodbujali k
temu, da povedo, o čem razmišljajo, kaj doživljajo, čutijo ...

Opise mladih in njihovega doživljanja sveta najdemo v številnih umetnostnih besedilih in filmih. Vsi
književni junaki v sodobni mladinski literaturi in vsi filmski junaki v sodobnih filmih za otroke in mla-
dostnike nam pomagajo razumeti svet mladih. Mladim pa pomagajo pri razumevanju samih sebe.
Literarna dela in filmi so odlično izhodišče za pogovor z učenci: pogovarjamo se, ali je osrednji lik
ravnal moralno, je bil solidaren, se je imel možnost odločati, kako je zagovarjal lastno stališče,
ali je sprejel odgovornost – vse to so vprašanja, ki so ključna za državljansko vzgojo. O življenju
v skupnosti, človekovih pravicah in strpnosti se lahko pogovarjamo ob preprostih stripih, pesmih,
pravljicah, kratkih zgodbah in mladinskih romanih. Izbira knjig je odvisna od starosti učencev, šolski
knjižničarji so tisti, ki morajo poskrbeti, da so v knjižnici zastopana sodobna literarna dela, ki mla-

de navdušijo za branje. Pri izboru kakovostnih knjig (leposlovnih in poljudnih), ki se navezujejo na tematiko državljanske vzgoje, nam lahko pomagajo tudi mladinski knjižničarji v splošnih knjižnicah po vsej Sloveniji. Pokazali bomo nekaj slovenskih del za otroke in mladino in prikazali možnosti za pogovor ob knjigi Vinka Möderndorferja *Kot v filmu*. Knjigo bodo v šolskem letu 2013/14 dobili vsi sedmošolci v okviru nacionalnega projekta *Rastem s knjigo* (nosilec projekta je Javna agencija za knjigo RS – JAK).

Strokovnjaki poudarjajo, da je kritično mišljenje ključno za razvijanje politične pismenosti. To lahko razvijamo ob branju knjig, gledanju filmov in pogovorih, ki obe dejavnosti nadgradijo. Kakovostni animirani filmi, ki jih najdemo na DVD-jih *Slon 1 do 6* (nastali so v sodelovanju z Mednarodnim festivalom animiranega filma Animateka, Društvom za oživljanje zgodbe 2 koluta in uredništvom revij Ciciban in Cicido ter tujimi producenti), so odlično izhodišče za spoznavanje procesa nastajanja animiranega filma in za pogovor.

Ponudba kakovostnih filmov (od animiranih do igranih, od sodobnih do kinotečnih), primernih za otroke in mladostnike, je velika. Pri izboru filmov po tematikah, ki se navezujejo na široko področje državljanske vzgoje, se lahko obrnemo na strokovnjake v filmskih ustanovah, ki so predstavljene v katalogu Kulturnega bazarja. V Kinobalonovem Katalogu izbranih filmov za vzgojno-izobraževalne ustanove je zapisano: »Filmi so vedno tudi priložnost za pogovor o odnosih v razredu, o potrebah posameznika v njem, tudi učiteljev.« Tudi tu je pomembno, da izberemo pravi film. Na spletni strani Kinobalona so na voljo brezplačna pedagoška gradiva, ki učiteljem olajšajo pripravo učencev na

ogled filma, v njih pa najdejo tudi predloge za številne dejavnosti po ogledu filma in za povezavo z učnim načrtom. Na delavnici bomo izpostavili nizozemski film *Navihani Bram*, ki predstavi stiske prvošolca, hkrati pa tudi stiske njegovih staršev, učiteljev in ravnateljice.

Dramsko in lutkovno gledališče kot dve veji uprizoritvene umetnosti, ki otroka oziroma mladostnika nagovarjata izjemno neposredno, v živo in zadnje čase nemalokrat tudi v želji gledalčevega takojšnjega odziva, sta brez dvoma prostor, na katerem se pomembno uri in razvija njegova razumska in čustvena senzibilnost. Ob gledanju gledališke predstave lahko učenci zaradi direktne komunikacije in neposredne fizične bližine odrskega dogajanja in igralcev/animatorjev včasih dosežejo izjemno stopnjo poistovetenja s pravljičnimi/dramskimi (lutkovnimi) junaki. Lutkovne in gledališke predstave mladih ne nagovarjajo le na besedilni ravni, temveč tudi poglobljajo njegov smisel za razumevanje različnih odrskih znakov in simbolov. Likovne oziroma scenske zasnove so pogosto »izmaknjene realnosti«, kar mlademu občinstvu razpira domišljijo in krepi njihovo individualno razumevanje ne-

običajnega odrskega sveta.

Gledališke in lutkovne predstave v svojih zgodbah nemalokrat nosijo s seboj takšne in drugačne nauke in napotila za življenje, namenjene mladim. Včasih so te situacije tako rekoč prerisane iz dejanskega sveta (so realistične), včasih prikazane s prispodobami (basni, predmetno gledališče). Vedno pa je pomembno, da so narejene prepričljivo, odgovorno, kakovostno in inovativno.

Razvijanje čuta za solidarnost, prepoznavanje in spoštovanje drugačnosti, zavedanje tradicionalnih vrednot in zgodovine so središčne teme gledaliških projektov, ki jim tokrat namenjamo pozornost.

V sodobni, tudi lokalni, družbi postajajo socialne razlike med bogatimi in revnimi vse bolj očitne in prisotne. V okolju odraščajoče populacije je ta problematika neenakosti še toliko bolj kočljiva. Pomembno je, da mlade seznanimo s simptomi, ki spremljajo revne, ter v njih spodbudimo čut za prepoznavanje potrebe po pomoči. *Pikica* in *Tonček* je uprizoritev, ki spregovori o dveh plateh odraščanja. Prvi je svet razvajene in bogate deklice, drugi prikaže dečka, vpetega v naporno preživetje vsakdana. Njuno prijateljstvo in zavezanost sta dokaz, da dva »socialno nasprotujoča si« posameznika lahko živita v sožitju. S podobno tematiko se srečamo tudi pri *Oliverju Twistu*, zavrženem dečku, ki je brutalno izpostavljen zlu, a zaradi svoje dobrohotnosti in srčnosti ostane neomadeževan in močan.

Odstiranje perečih problematik nasilja v družini, alkoholizma in starševske brezbrčnosti zasledimo v uprizoritvi *Skrivnosti*. Ta nam obenem posreduje tudi načine, kako se z omenjenimi stiskami soočiti, kako pomemben je faktor prijateljstva in zaupanja ter spoznanje, da otrok ni nikoli kriv za svoje stanje. Zato se svoje stiske ne sme nikoli sramovati, ampak pogumno prositi za pomoč.

Lutkovni projekt *Živalska farma* Georga Orwella je tako rekoč antologijska prispodoba družbe in njenih tako vidnih kot prikritih ustrojov (večnega) totalitarizma. V njej lahko mladi preko živalskih likov prepoznajo psihološko podlago diktature ter kako deluje politično-družbeni sistem in kako zelo nevarne so posledice občutka oblasti. *Knjiga o džungli* nam predstavi redki sociološki fenomen. Obstoj »divjih otrok«, torej otrok, ki so odraščali brez podpore družine, družbe oziroma človeškega bitja nasploh, temveč pod nadzorom živali. To so otroci s popolnoma drugačnim doživljanjem sveta,

njihov razumski in čustveni nivo je prilagojen živalskemu nagonu preživetja. Drugačnost, ki se drži teh otrok, je malodane totalna, a obenem tudi simbolna in splošno prepoznavna. Z njo se mladi seznanijo s stiskami posameznikov, ki so drugačni, in se naučijo prepoznati, razumeti in sprejeti njihov

način mišljenja in obnašanja.

Izjemno vztrajnost, smisel za kolektivnost in prizadevanje za skupno dobro je moč videti v uprizoritvi *Nepremagljiva enajsterica*. To je zgodba o enajstih bratih, ki sicer izhajajo iz materialno skromne družine, a ljubezen in skrbnost njihovih staršev ter optimistična miselnost jih sčasoma utrdi v zelo uspešno nogometno ekipo. Predstava, ki sicer obuja plemenito plat športa in rezultate vznesene vztrajnosti, pa hkrati prikaže tudi dvoreznost slave in uspeha. *Cifra*, mož pripoveduje o petnajstletnem Krištofu, ki je bil nekaj časa v poboljševalnici, zdaj pa je odločen, da začne novo življenje in naplete nove prijateljske stike. A to storiti ni tako lahko, kot se sliši. Krištof se nenehno bojuje s svojimi temnimi, neobdelanimi silami, saj je otrok, zaznamovan s prezaposlenimi starši in impulzivnim karakterjem. Zgodba spregovori o nasilju in ideji, kako lahko iz enega udarca nenadoma nastane množični pretep. Sprašuje se, v kolikšni meri je nasilje privzgojeno, kako se nanj navadimo in kako se mu upreti ter ga izničiti.

Krst pri Savici preizprašuje vrednote religije in nacionalne zgodovine, pomen vojnih bitk, na drugi strani pa posega na polje ljubezni med Črtomirjem in Bogomilo, ki sta postavljena pred življenjski precep, ali izbrati vero ali ljubezen.

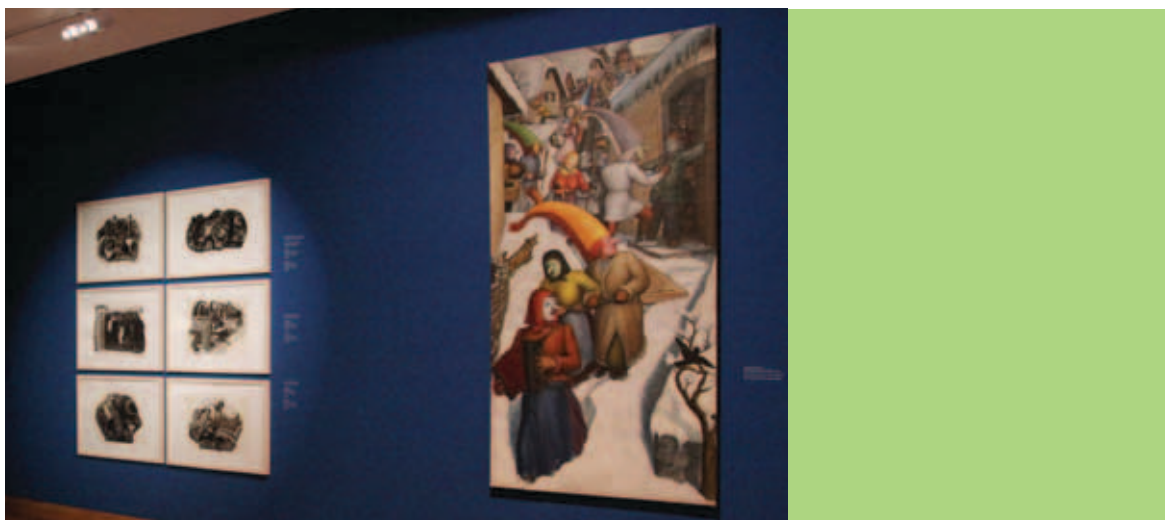

Če se naslonimo na misel dr. Antona Trstenjaka »Človek nima narave, ampak ima zgodovino. Zato si moramo vedno znova pripovedovati zgodbo, kaj smo, kdo smo, kaj hočemo!«, lahko ugotovimo, da je pomemben nosilec omenjenih sporočil ravno dediščina: kulturna in naravna. V mislih imamo tako nepremično kot premično in nesnovno dediščino, ki jo v slovenskem prostoru varujemo in v javnosti predstavljamo javni zavodi in nevladne organizacije, delujoči na področju kulture in naravoslovja. Ob temeljni nalogi varovanja, hranjenja in predstavljanja dediščine izvajajo muzeji in galerije skozi našo izobraževalno funkcijo pomembno vlogo posrednika. Kot ustanove, znotraj katerih se lahko srečamo z različnimi dediščinami in njihovimi vidiki, so muzeji okolja specializiranega in kompleksnega učenja. So prostori srečevanj lokalnega, nacionalnega in nadnacionalnega nivoja ter s svojimi programi oblikujejo odnos do sebe in *drugega* v duhu medkulturnega dialoga, ki je tudi element državljske

vzgoje. Če je eden od ciljev državljske vzgoje razvijati politično pismenega in dejavnega ter kritičnega državljana, je za to nedvomno treba najprej dobro poznati sebe in svoje kulturno in naravno okolje. Kajti oboje nas je skozi zgodovino tudi definiralo.

V slovenskih muzejskih ustanovah je na razpolago cel spekter dejavnosti, s katerimi dediščino interpretiramo tudi z vidika tematik t. i. državljske vzgoje. Še zlasti na področju umetnosti lahko celotno 20. stoletje sledimo družbeno angažiranim avtorjem; tako v obdobju ekspresionizma in nove stvarnosti in še zlasti v umetniških praksah 60. in 70. let (npr. skupina OHO). Razstavnimi programi Moderne galerije so v okviru izvedenih retrospektivnih razstav v zadnjih letih (npr. Marko Pogačnik,

Tomaž Lavrič) to družbeno noto poudarili tudi v pedagoških programih, s katerimi so o družbeni vlogi posameznika in skupnosti v današnji potrošniško naravnani družbi preizpraševali tudi mlade obiskovalce. Podoben pristop imajo tudi druge galerijske ustanove s pedagoškimi programi ob svojih stalnih in občasnih razstavah. Z mnogimi vidiki državljanske vzgoje se srečujemo na obeh stalnih razstavah v Slovenskem etnografskem muzeju pa tudi v ostali državnih, pokrajinskih in mestnih muzejih. Kulturna dediščina je široko polje, ki omogoča interpretacijo tudi z vidika medkulturnega dialoga, učenja strpnosti, okoljevarstvenih poudarkov. Slednji so posebej izpostavljeni v programih Prirodoslovnega muzeja Slovenije.

Pred leti smo ob skupnem projektu Moderne galerije, Umetnostne galerije Maribor in Galerije Božidar Jakac *Ali se med seboj poznamo* opozarjali na kulturno raznolikost v sodobnih družbah in na medsebojno povezanost in prepletenost, ki mora različnosti spoštovati. A le identitetno osveščen posameznik, ki pozna lastno kulturno in družbeno okolje, bo lahko kritičen in spoštljiv sogovornik in ne nazadnje tudi dejaven član družbe.

Stalne in občasne razstave in tudi drugi programi v slovenskih muzejskih in umetnostnih ustanovah so lahko dobra izhodišča za spoznavanje preteklih in današnjih družbenih in umetniških praks. Na delavnici pa se bomo vanje ozrli s tematiko mask in maskiranja. Osnovo za razmišljanja nam bodo predstavljala umetniška dela Toneta Kralja.

Ob zaključku delavnice si bomo ogledali kratek odlomek iz filma Navihani Bram.

Slikovno gradivo: Fototeka Galerije Božidar Jakac, Fototeka Prirodoslovnega muzeja Slovenije, Arhiv Založbe Mladinska knjiga, Arhiv Ministrstva za kulturo, Arhiv Slovenskega mladinskega gledališča, Arhiv Anton Podbevšek Teatra, Arhiv Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica FIVIA – Vojnik, Arhiv Lutkovnega gledališča Maribor, Arhiv Lutkovnega gledališča Ljubljana.

[illegible]

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA: PREHOD NA E-VREDNOTENJE IN RAZMISLEK O ŠOLSKEM OCENJEVANJU

Po prvem letu e-vrednotenja nacionalnih preizkusov znanja učencev 9. razreda

V prvem delu bomo predstavili razloge za uvedbo e-vrednotenja nacionalnih preizkusov znanja, sam potek e-vrednotenja, probleme, s katerimi smo se srečevali in spremembe v kakovosti vrednotenja, do katerih je posledično prišlo. Predstavili bomo tudi dve novosti iz preteklega šolskega leta: izpolnjeno dodatno informacijo za učence in povratno informacijo o kakovosti vrednotenja za učitelje. Predstavljeni bodo tudi rezultati analiz anketnih vprašalnikov o e-vrednotenju, ki so ju izpolnjevali ravnatelji in učitelji ocenjevalci.

V drugem delu bo predstavljen razmislek o NPZ kot zunanjem preverjanju znanja, ki lahko kot »dru-
go mnenje« odpira relevantna vprašanja o prevladujočem šolskem ocenjevanju.

[illegible]

dr. Nataša Potočnik in Brigita Rupar, Zavod RS za šolstvo

VLOGA RAVNATELJA ZA SPODBUJANJE STRATEGIJ BRANJA ZA USPEŠNO UČENJE

Analiza poročila (Poročilo o Anketnem vprašalniku o uporabi BUS avtorice mag. Marjete Doupona) bo služila kot gradivo za kritični pogled na uporabo BUS v šolah, ki so bile udeležene v projektu Opolnomočenje učencev z izboljšanjem bralne pismenosti in dostopa do znanja. Poročilo je bilo pripravljeno v okviru zaključne evalvacije projekta. Namen poročila je senzibilizirati ravnatelje za razmislek o učinkovitem vodenju za učinkovito uveljavljanje bralnih učnih strategij pri pouku vseh predmetov.

V delavnici bodo udeleženci ob predlogi vprašalnika o uporabi BUS za učence in analizi odgovorov (vzorec šol iz omenjenega projekta) pridobili informacije o tem, katere bralne učne strategije učenci prepoznavajo kot koristne pri reševanju posameznih bralnih nalog in kako poglobljeno učenci razumejo avtentično neumetnostno besedilo.

Na podlagi predstavljenih rezultatov bodo v zaključku delavnice oblikovali konkretne predloge, ki bi jih bilo možno udejanjati na šolah, ki niso bile vključene v projekt. Zaključki naj bi vsebovali tudi ideje o možnostih učinkovitih strategij za spodbujanje boljše bralne pismenosti učencev.

Kakšna je uporaba BUS v šolah, vključenih v projekt Opolnomočenje učencev z izboljšanjem BP in dostopa do znanja?

- anketni vprašalnik za učitelje o uporabi bralnih učnih strategij (Potočnik, Pečjak) – katere strategije in grafične prikaze učitelji pokažejo učencem in jih naučijo uporabljati
- kako pogosto jih uporabijo, pri katerih predmetih in v katerih razredih
- v kolikšni meri lahko učenci samostojno odločajo o izbiri strategije ...

bp
bralna
pismenost

- ... ali pri izbiri BUS upoštevajo različne zaznavne in spoznavne stile učencev ter razlike med njimi (npr. nadarjeni, Romi, dečki/deklice, učenci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja)
- analiza v okviru zaključne evalvacije projekta (Doupona), učitelji 40 šol
- namen: razmislek o učinkovitem vodenju, ki spodbuja uveljavljanje bralnih učnih strategij pri pouku vseh predmetov

Vprašalnik za učence o strategijah branja in razumevanja besedil

- uporabnost posameznih BUS za reševanje bralnih nalog (G. Cankar) – katere bralne učne strategije učenci prepoznajo kot koristne pri reševanju posameznih bralnih nalog (razumevanje, pomnjenje, povzemanje)
- razumevanje besedila (S. Mršnik, N. Potočnik) – kako poglobljeno učenci razumejo avtentično neumetnostno besedilo

Ravni razumevanja (po S. Pečjak)

- **1. raven – razumevanje besed**, ki se pojavijo v besedilu. Vprašanja po branju zahtevajo reprodukcijo ali prepoznavanje določenih prebranih ali naučenih vsebin. Ne zahtevajo zahtevnih miselnih procesov, gre za (skoraj) dobresedno obnovitev podatkov (npr. kdo, kdaj, kateri, koliko, kaj je to ...).
- **dve nalogi** po branju avtentičnega besedila iz Naravoslovne solnice (8T)

2. raven

- **Interpretativno razumevanje ali razumevanje s sklepanjem**, bralec dojame bistvo sporočila/ besedila, povezanost med deli besedila, sklepa/ presoja na podlagi podatkov. Obnovi po svojih besedah, izlušči rdečo nit/temo, nadaljuje začetno misel/temo, predlaga rešitve, napove posledice.
- **3 naloge (4 T)**

3. raven

- **Kritično in ustvarjalno ali uporabno razumevanje** – učenec zna pridobljeno znanje uporabiti, torej je sposoben miselne vzorce, grafe, preglednice prevesti v besedilo, podatke uporabiti v drugih besedilih ali situacijah, analizirati besedilo, preoblikovati daljše besedilo v krajše ... Vprašanja so usmerjena v uporabo pridobljenega znanja v novih primerih.
- **dve nalogi (9 T)**
 - skupaj 21 T v obeh razredih

Delavnica 1 – delo z vprašalnikom

- S pomočjo vprašalnika samostojno, nato v skupini premislite, katere BUS in katere tipe nalog (1., 2., 3. raven) opazite pri spremljanju pouka.
- Predstavitev ugotovitev.

Rezultati analize vprašalnika o uporabi bralnih učnih strategij za učence

- 42 šol, 2370 učencev: 1215 učencev 5. razreda, 1155 učencev 7. razreda
- Katere strategije so po mnenju učencev najuporabnejše za reševanje dveh ponujenih bralnih problemov: razumevanje in zapornitev informacij v besedilu, pisno povzemanje zahtevnega dvostranskega besedila?
- Kako dobro so reševali naloge za preverjanje ravni razumevanja?

Delavnica 2

- Oblikovanje predlogov za učinkovito delo ravnatelja pri spodbujanju učiteljev za uporabo BUS pri pouku in s tem za razvijanje poglobljenega razumevanja.

mag. **Katica Pevec Semec**, mag. **Marta Novak** in mag. **Sonja Zajc**, Zavod RS za šolstvo.

KAKO USPEŠNO ZADOVOLJEVATI RAZNOVRSTNE POTREBE VSEH UČENCEV?

V uvodu delavnice se bodo ravnatelj, udeleženci delavnice seznanili s konkretno izkušnjo, kako si učitelji lahko odgovorijo na vprašanje, kdo so moji učenci. Izkušnjo bomo podkrepili s praktičnimi primeri iz projekta Opolnomočenje učencev z izboljšanjem bralne pismenosti in dostopa do znanja.

Ugotovitve številnih avtorjev navajajo empirične dokaze o obstoju primanjkljajev in šibkem bralnem razumevanju pri različnih t. i. »ranljivih skupinah učencev« (učencih iz manj spodbudnega okolja zaradi revščine, dečki, Romi idr.) ter poudarjajo pomen zgodnjega odkrivanja primanjkljajev in ustreznega razvijanja bralnega razumevanja. Pri tem je potrebno učitelje idr. strokovne delavce šol spodbuditi in jih strokovno podpreti. Ravnatelj, udeleženci delavnice bodo v ta namen spoznali seznam ključnih primanjkljajev, ki jih različni avtorji ugotavljajo pri učencih iz manj spodbudnega učnega okolja in bistveno vplivajo na uspešnost bralne pismenosti ter modeli/pristopi strokovne podpore, ki utegnejo pripetiti h kompenzaciji in odpravljanju le-teh.

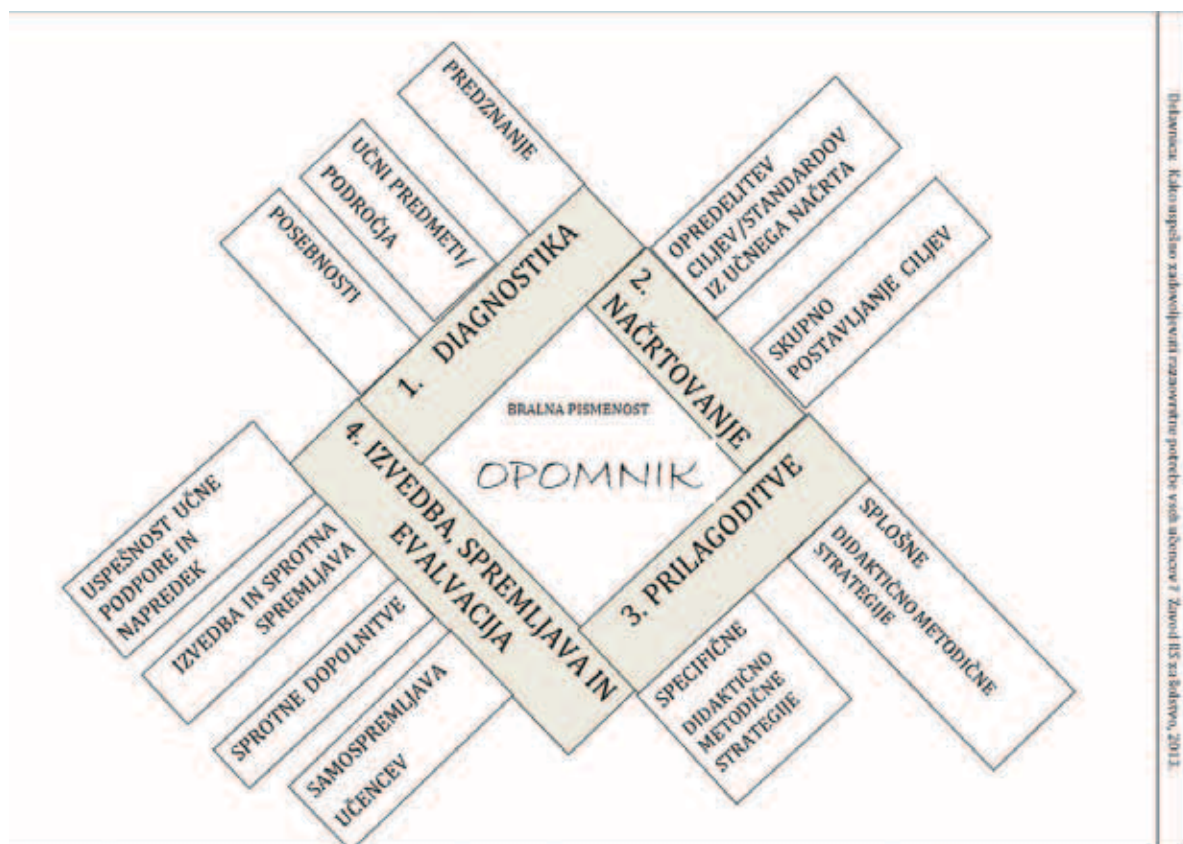
V nadaljevanju bodo ob pomoči izvajalk delavnice konkretizirali nekaj idej načrtov učne podpore z namenom, da se strokovno okrepijo in dobijo izkušnjo, s katero bodo lahko motivirali kolege v svojem kolektivu. Pri tem jih bomo podprli z opomnikom, instrumentom za pripravo, izvedbo in evalvacijo individualne podpore, ki smo ga razvili in praktično preizkusili v omenjenem projektu.

Poleg idejnega načrta učne podpore bodo udeleženci preko načina modeliranja delavnice dobili zgled, kako procesirati idejo kakovostnega poučevanja, v kateri so upoštevane različne potrebe vseh učencev, v svoje kolektive.

V zaključku delavnice bomo spoznanja strnili, se pogovorili, kaj od predstavljenega deluje v praksi, kaj ne in je možno narediti bolje, drugače skupaj itd.

OPOMNIK ZA PRIPRAVO, IZVEDBO, SPREMLJAVO IN EVALVACIJO DIFERENCIRANE UČNE PODPORE UČENCU ALI SKUPINI UČENCEV

Gradivo za udeležence

Gradivo za udeležence

Gradivo za udeležence

Gradivo za udeležence

[illegible]

Gradivo za udeležence

[illegible]

XXII. STROKOVNO SREČANJE
RAVNATELJIC IN RAVNATELJEV OSNOVNEGA ŠOLSTVA

Gradivo za udeležence

VABILO NA KULTURNI BAZAR 2014

Organizatorji prireditve – Ministrstvo za kulturo, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo ter izvršni producent Cankarjev dom v Ljubljani –

vabimo **strokovne delavce vzgojno-izobraževalnih zavodov**

26. marca 2014 v Cankarjev dom v Ljubljani
na Kulturni bazar 2014.

V enem dnevu bo v Cankarjevem domu svojo bogato ponudbo predstavilo skoraj 300 kulturnih ustanov, zvrstilo se bo več kot 50 kulturno-vzgojnih dogodkov: strokovna predavanja, delavnice in razprave z različnih področij, vodeni ogledi predstav (gledališke, glasbene, plesne, filmske ...), razstave ter nastopi ustvarjalcev in umetniških skupin.

Kulturni bazar (KB) bo organiziran kot **enodnevno brezplačno strokovno usposabljanje za vse, ki se v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah ukvarjajo s kulturno-umetnostno vzgojo otrok, učencev in dijakov** (udeleženci prejmejo potrdilo o udeležbi).

Pri pripravi programa za leto 2014 poleg organizatorjev in kulturnih ustanov sodelujejo številni partnerji: Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, Ministrstvo za zdravje, Slovenska nacionalna komisija za Unesco, fakultete in akademije ...

Program prireditve bo objavljen v začetku januarja 2014 na spletni strani www.kulturnibazar.si, že sedaj pa lahko napovemo osrednji temi:

- spodbujanje in razvijanje različnih nadarjenosti z umetnostjo in skozi umetnost,
- kulturno-umetnostna vzgoja in zdravo ter ustvarjalno preživljanje prostega časa otrok in mladih.

Novost KB 2014 bo tudi poseben sklop, namenjen predstavitvi projektov – primerov dobrih praks partnerstva vzgojno-izobraževalnih zavodov in kulturnih ustanov.

Tako kot v zadnjih letih bo del programa KB 2014 namenjen tudi širši javnosti, zlasti otrokom, mladim in njihov staršem, ki si bodo na razstavnih prostorih lahko ogledali raznoliko ponudbo kulturnih ustanov iz vse Slovenije, za otroke in mladino pa bo pripravljen tudi bogat in zanimiv dodaten program.

Tudi letos smo pripravili *Katalog ponudbe kulturno-umetnostne vzgoje za šolsko leto 2013/2014*, ki ste ga prejeli vsi vzgojno-izobraževalni zavodi v Sloveniji, v e-obliki pa je dostopen na spletni strani www.kulturnibazar.si.

Katalog je odličen pripomoček za načrtovanje kulturno-umetnostnih dejavnosti v vzgojno-izobraževalnih zavodih, saj na enem kraju predstavlja osnovno ponudbo kakovostnih ponudnikov iz vse Slovenije. Je tudi informator za vse, ki želijo spodbujati ustvarjalnost otrok in mladih skozi inovativne kulturno-vzgojne projekte.

Spletno stran www.kulturnibazar.si namenjamo strokovnim delavcem v vzgoji in izobraževanju, kulturi, pa tudi širši strokovni javnosti. S svojimi vsebinami in nasveti lahko olajša načrtovanje kulturnih dejavnosti v vrtcih in šolah, saj vse leto sproti seznanja z novostmi na področju kulturne vzgoje na **regionalni** in **nacionalni ravni**. Spletna stran je lahko koristen vodnik za otroke, mlade in njihove starše ter vse, ki jih kultura zanima in iščejo zamisli za kakovostno ter ustvarjalno preživljanje prostega časa.

V rubriki **Koledar kulturnih dogodkov** najdete obvestila o pomembnejših nacionalnih novostih na področju kulturno-umetnostne vzgoje. V rubriki **Kulturna vzgoja – gradiva** so zbrani **nacionalni** in **mednarodni strateški dokumenti** ter **nacionalna in mednarodna strokovna literatura** o kulturno-umetnostni vzgoji. V rubriki **Aktualno – vabimo k ogledu** obveščamo o strokovnih prispevkih, objavljenih v strokovnih revijah, pa tudi o

obsežnejših in zanimivih člankih oziroma prispevkih v drugih medijih.

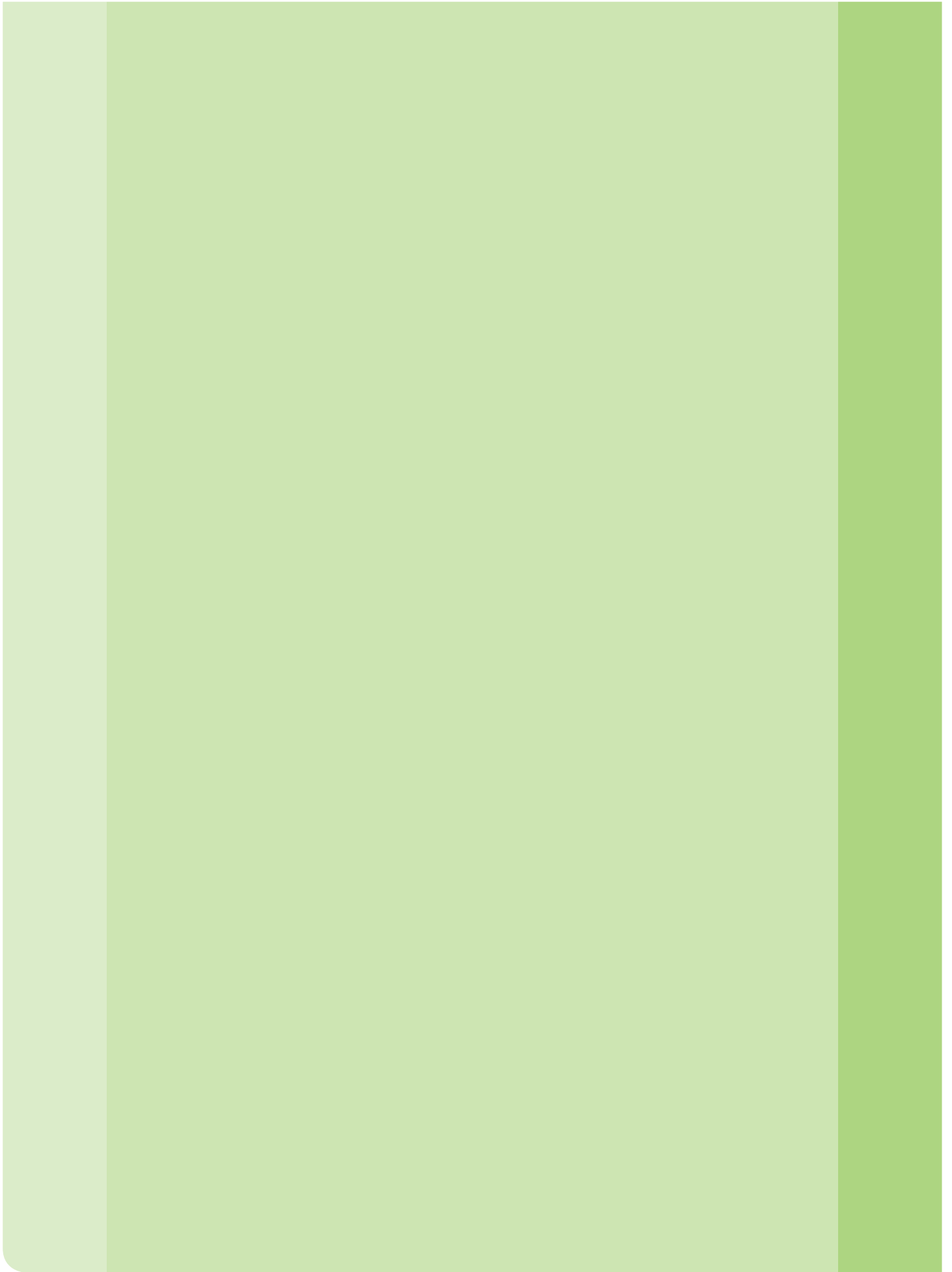
Na spletni strani najdete tudi *E-katalog ponudbe kulturno-umetnostne vzgoje za šolsko leto 2013/14*. *Kulturni bazar*, poleg tega smo **za vzgojno-izobraževalne zavode pripravili dodatne informacije**:

- v posebni razpredelnici smo **zbrali informacije o cenah za vzgojno-izobraževalne zavode za vse kulturno-vzgojne dejavnosti, ki so objavljene v katalogu KB 2013/14**. Podatki so organizirani po področjih, ki sledijo katalogu KB,
- iz kataloga KB smo **zbrali in posebej izpostavili ponudbo, ki je za vzgojno-izobraževalne zavode brezplačna**.

XXII. STROKOVNO SREČANJE
RAVNATELJIC IN RAVNATELJEV OSNOVNEGA ŠOLSTVA

Gradivo za udeležence

Šola za ravnatelje

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

XXII. strokovno srečanje

RAVNATELJIC IN RAVNATELJEV
OSNOVNEGA ŠOLSTVA

Gradivo za udeležence

11.-12. november 2013, Portorož